نشست هم‌اندیشی عملیاتی‌سازی تفاهم‌نامه همکاری دانشگاه آزاد اسلامی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برگزار شد

حوزه و دانشگاه یک گام به جلو

فروردین‌ماه ۱۴۰۰ دانشگاه آزاد اسلامی و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، تفاهم‌نامه همکاری امضا کردند تا گام دیگری برای تقویت ارتباط حوزه و دانشگاه برداشته شود. توسعه همکاری‌های علمی، آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و تربیتی، اجتماعی، رسانه‌ای، ارتباطات بین‌المللی و مدیریتی دو مجموعه، بهره‌منـدی متقابل از توانایی‌ها، ظرفیت‌ها و امکانات یکدیگر و بهره‌مندی متقابل در ایجاد توسعه ارتباطات و تعمیق مناسبات علمی و فرهنگی بین معاونان، مدیران و اعضای هیئت علمی دانشگاه و حوزه در سطح کشـور از جمله اهداف این تفاهم‌نامه بوده اسـت. حالا پس از گذشته حدود ۳ سال از آن ایام، نشست هم‌اندیشی عملیاتی‌سازی این تفاهم‌نامه با حضور مدیران و معاونان دو مجموعه به میزبانی دانشگاه آزاد برگزار شد؛ تا ضمن بررسی تجربیات مسیر طی‌شده برای ادامه فعالیت‌های مشترک در زمینه‌های جدید بحث و تبادل‌نظر شود. «فرهیختگان» در گزارش پیش‌رو بخشی از سخنان مهمان این نشست را مرور کرده که در ادامه از نظر می‌گذرانید.

سند ۲۰۳۰ جزئی از انقلاب پنجم صنعتی است

دکتر محمدمهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در نشـست هم‌اندیشـی عملیاتی‌سازی تفاهم‌نامه مرکز مدیریـت حوزه‌های علمیه و دانشگاه آزاد که روز گذشـته در سازمان مرکزی برگزار شـد، با بیان اینکه غرب با فناوری و علم سبک زندگی ما را به دست گرفته است، گفت: «در سال ۲۰۰۱ اتفاقی افتاد که هرچه جلو می‌رویم بیشتر آن را می‌فهمیم. رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده در جمع ۸۰ نفر از اعضای دولت، مسـئولان وزارت علمی آمریکا و مقامات دولتی و نظامی این کشـور، مسیر جدید علم در غرب را با عنوان NBIC اعلام کـرد. در آن زمان گمان کردیم این صرفاً یک نگرش علمی اسـت اما به این فکر نکردیم که چرا این نگرش را در بالاترین سطح دولت این کشور اعلام کرده‌اند.» وی خاطرنشان کرد: «آن زمان، همزمان در ایران نیز فعالیت‌های مختلفی در حوزه نانو و بایو انجام شد که منجر به نگارش مقاله رژه علمی ایران در مجلات غربی شـد. غرب به دنبال جغرافیای جدید علم در جهان اسـت. کشورهایی مثل روسیه نیز این را متوجه شده‌اند و مثلاً روسیه یکی از استیشن‌های هسته‌ای خود را به یک استیشنی فعالیت در حوزه NBIC تبدیل کرد.» رئیس دانشگاه آزاد ادامه داد: «ما در گذشته می‌گفتیم با بخش‌هایی از علم غربی مانند تسـخیر طبیعت که در علوم پایه و مهندسی آن وجود دارد، مشکلی نداریم و تفاوت نظر و مشکل ما در علوم انسانی است. اما غرب NBIC را جهشی پس از مجموعه‌ای از پیشرفت‌های انقلابی می‌دانست. NBIC به عنوان یک فرارشته ایجاد شـد و نگاه رشته‌محور را کنار گذاشت. غربی‌ها در این نگاه جدید اعلام کردند اگر ما تا امروز روی طبیعت کار می‌کردیم، از این پس می‌خواهیـم روی یک موجود منحصربه‌فرد در طبیعت، یعنی انسـان فعالیت کنیم. آن‌ها طبیعت را با نگاه تسخیر و سلطه دنبال می‌کردند و امروز برای انسـان نیز چنیـن نگاهی دارند و به دنبال سازماندهی طبیعت انسان و تسلط بر او هستند و نه انسان‌شناسی.» وی با بیان اینکه از سـال ۲۰۱۵ برای مرحله پنجم انقلاب صنعتی دورخیز کردند و انسـان را دال مرکزی این تحول خود قرار دادند، تصریح کرد: «در این تحول، فناوری بر فرهنگ و علم تقدم دارد. ما می‌خواستیم علوم انسانی را دریابیم اما امروز من نسبت به اتفاقاتی که در علوم پایه می‌افتد نیز مشدار می‌دهم. غرب به صورت خیلی جدی در حال تغییر بنیان‌های برای رسیدن به اهداف انقلاب صنعتی پنجم یعنی حیات انسانی ماشین‌آلات است. تسلط بر انسان و دستکاری او یکی از اهداف آنهاست که برای آن شعاری نیز انتخاب کرده‌اند که عبارت است از «انسان و ماشین باهم خواهند رفصید.» چنین نگاهی به دنبال بازتعریف تمامی ارکان زندگی است.»

دکتر طهرانچی با اشـاره به اینکـه در حال‌حاضر ما در جامعه خود درگیر برخی مسـائل مانند فیلترینگیم، غربی‌ها به صورت جدی روی اهـداف خود کار می‌کنند، گفت: «آن‌ها به دنبال افزایش تاب‌آوری جوامع با عبور از ارزش‌های دینی هستند. اگر در گذشته علوم انسـانی و اجتماعی خود را مبتنی بر نگاه توحیدی و اسلامی دنبـال می‌کردیم، امروز در مورد خطر در علوم دیگر، نیاز به بحث نداشـتیم.» وی افزود: «ما کمان می‌کنیم سند ۲۰۳۰ یک مقوله فرهنگی اسـت، درحالی‌که این سند جزئی از انقلاب پنجم صنعتی است که المپیک پاریس نمادی از اجرای آن بود. غربی‌ها به دنبال حاکمیت کامل بر انسـانند و شعار آن‌ها هم این است که «غذای جسم و روح شما در دست ماست.»

رئیس دانشگاه آزاد اسـلامی با بیان اینکه اتفاقات علمی ۲۰۰۱ همزمان با حوادث سیاسی و نظامی مانند حمله به برج‌های دوقلو و لشکرکشی آمریکا به منطقه، به وقوع پیوست، گفت: «امروز نیز حوادث منطقه همان منطق را دارد و غربی‌ها از گسترش سرزمینی صرف عبور کرده‌اند و به دنبال اهداف بزرگتری هستند.»

به گزارش روابط عمومی دانشگاه آزاد، دکتر طهرانچی تأکید کرد: «اگر امروز دانشگاه می‌خواهد سازنده یک جامعه برخی‌ها، آگراهد، خلاق و فرهیخته باشد، باید یک وحدت عملی جدی با حوزه‌های علمیه داشـته باشد. تئوری امام خمینی(ره) برای وحدت حوزه و دانشگاه یک تئوری تاکتیکی نبود. امام(ره) در برهه پس از انقلاب تصمیم گرفت به جای تکثیر دانشگاه، بحث وحدت آن با حوزه را پیش بکشد.» وی در پایان خاطرنشان کرد: «ما نیازمند گزاره‌های علمی در این راه‌ایم که از محکمات شـروع می‌شود. ما تنها به حقیقت علم نیاز نداریم، بلکه به ماهیت معلوم و سیاست علم نیز نیازمندیم. ما باید برای هزاره سـوم عزم خود را جزم‌تر کنیم که اگر غفلت کنیم، آیندگان ما را نخواهند بخشید.»

آماده انجام پروژه‌های مشترک با دانشگاه هستیم

ابوالقاسم مقیمی حاجی، معـاون پژوهـشی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه در این نشسـت طی سخنانی گفت: «براساس بندهای این تفاهم‌نامه یـک دبیرخانه حمایت‌های ارزش‌های مورد نیاز جامعه راه‌اندازی کردیم و در دوسال اخیر حدود پنج‌هزار طرح به این دبیرخانه ارسـال شد. از این تعداد ۳۳۰ پروژه تاکنون به سرانجام رسیده است و ۱۰۰ پروژه دیگر در مسیر اجرایی شدن قرار دارد.» او اضافه کرد: «ما آمادگی داریم پروژه‌های مشـترکی را انجام دهیم که به تشـخیص واحدها و مدیران مرتبط نیاز جامعه و دانشگاه آزاد است. این دبیرخانه با ۵۰ مرکز پژوهشی توافق و تفاهم دارد و با مصوبرت ستادی عمل می‌کنیم. همانطور که گفتم ۲۳۰ پروژه به اتمام رسیده که غالبا ناظر به نیاز جامعه‌اند.»

مقیمی با بیان اینکه این دبیرخانه یک عرصه همکاری است، اضافه کرد: «نکته دوم جمع‌آوری و رصد نیازهاسـت و ما به‌عنوان ستاد واصل می‌توانیم این نیازها را به پژوهشـگاه‌ها بسپاریم تا آن‌ها نیز در پروژه‌ها و اولویت‌سنجی‌هایی که شما از اساتید و دانشـجویان دارید استفاده کنند. درواقع اگر نیازها و انتظاراتی که دانشجویان و اساتید از دین دارند، به ما برسد می‌توانیم پژوهشگاه‌هایی را که در حوزه وجود دارند و دارای چندین پژوهشکده و دهها هیئت‌علمی‌اند در خدمت این طرح‌ها قرار داده و پروژه‌های بزرگ را به‌سمت نیازهای نظام سوق دهیم.»

با ۲۵ مدرسه سما تعامل و همکاری داریم

حسین ملانوری، معاون تبلیغ مرکز مدیریت حوزه علمیه در نشسـت هم‌اندیشی اجـرای تفاهم‌نامه حوزه علمیه و دانشگاه آزاد گفت: «یکـی از ظرفیت‌هـای معاونت تبلیغ مرکز مدیریت حوزه که در راستای تعامل بیشتر می‌توان استفاده کرد، مدرسه امین است. حدود ۱۶ هزار مدرسه در کشور تحت پوشش تعلیم و تربیتی امین بوده و این طرح ذیل سـند توسعه و تحول آموزش و پرورش اجرا می‌شود.»

ملانوری ادامه داد: «در رابطه تعامل با دانشگاه آزاد و مدارس سما، همکاری‌هایی شروع شده و در ۲۵ مدرسه، این تعامل و همکاری دنبال می‌شـود. در کل می‌توان تعامل و همکاری با بیشتر کرد که این عمل برای دانشگاه نیز مفید و مؤثر اسـت.»

او با اشـاره به اجرای طرح هجرت توضیـح داد: «دومین طرح، طرح هجرت اسـت که در حال حاضر در کشور فعال بوده و دارای حدوداً ۶ هزار مولد است. این طرح به صورت عمومی و تخصصی ارائه می‌شـود: در محیط‌های علمی، دانش‌آموزی و دانشجویی فعالیت می‌کند.»

معاون تبلیغ مرکز مدیریت حوزه علمیه با بیان اینکه همکاری‌ها با دانشـگاه نه الآن، به صورت مناسبتی بوده تصریح کرد: «در این سه سال بعد از انعقاد کردن تفاهم‌نامه، در سال ۱۴۰۱ با ۴۷ دانشگاه تعامل داشته که ۱۸ مورد از دانشگاه‌ها، دانشگاه آزاد بوده است. در سـال ۱۴۰۲ نیز از بین ۱۶۰ واحد دانشگاهی، ۲۷ واحد دانشگاه آزاد وجود داشته و در سال جاری، نیز با ۱۴۳ مجموعه دانشگاهی ارتباط داشتیم که ۶۲ واحد دانشگاه آزاد وجود داشته است.»

ملانوری درباره ساماندهی به ارتباط دانشگاه با حوزه‌های علمیه افزود: «با ساماندهی به ارتباط بین دانشگاه و حوزه علمیه، در طول سال، مناسـبت‌های تبلیغی و به‌صورت بلندمدت در واحدهای دانشگاهی از طلاب طرح هجرت نیز می‌توان استفاده کرد.»

او همچنین گفت: «طی سـال‌های اخیر و بعد از انقلاب اسلامی بخش تبلیغی حوزه به‌صورت ساختارمند با بخش تبلیغی دانشگاه گره نخورده اسـت. اگر ساز و کاری مشـخص شود برای پیوند معاونت تبلیغ حوزه با نمایندگی مقام‌معظم‌رهبری در دانشـگاه‌ها می‌توان کارهای خوبی را پیش برد. همچنین اتصال سـامانه‌های تبلیغ حوزه با سـامانه دانشگاه باید پیگیری شود که طلاب بهتر از آن استفاده کنند و دانشگاه نیز بتواند ارتباط بگیرد.»

هم‌افزایی با دانشگاه‌ها در مسیر تحول نظام علمی

علیرضـا اعرافـی، مدیر حوزه‌های علمیه سراسـر کشـور، در نشسـت هم‌اندیشی عملیاتی‌سازی تفاهم‌نامـه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و دانشگاه آزاد طی سـخنانی گفت: «بدون تردید، نظام علمی کشورمان، چه دانشگاه و حوزه، در دهه‌های اخیر و در پرتو انقلاب اسلامی، ترقیات زیادی را تجربه کرده است. کشـور ایران، علی‌رغم جنگ و تحریم و فشارها، گام‌های بزرگی برداشته و این به برکت انقلاب اسلامی و رهبری‌های امامین انقلاب بوده اسـت.» او اضافه کرد: «متأسفانه نسل جدید ما، دستاوردهای کشـور در حوزه‌های سیاسی، اجتماعی و سایر بخش‌ها را به دلیل تنگناها و همچنین فشارهای فرهنگی و معرفتی کمتر می‌بینند. این در حالی اسـت که اگر منصفانه و باید علمی نگاه کنیم، شاخص‌های زیادی وجود دارد که نشان‌دهنده ترقیات بزرگ علمی است.» اعرافی با بیان اینکه یکی از این شـاخص‌های کلان، دانشگاه آزاد است، اظهار کرد: «ممکن است کسی در مورد دانشگاه آزاد، ۵ یا حتی ۱۰ نقد نیز داشـته باشد، اما در کل باید گفت این دانشگاه نهال بزرگی است و با ارقام و اعداد کمی که جهت‌گیری‌های کیفی زیادی، به‌ویژه در دوره اخیر، داشـته است، این نیمه پر ایران است و دهها شاخص و سنجه‌ای که حکایت گر رشـد، تحول و پیشرفت در قلمروهای علمی، فناوری و دانشگاهی است.» مدیر حوزه‌های علمیه سراسر کشـور در ادامه با تأکید بر اینکه در حوزه نیز ما شاهد پیشرفت‌ها و تحولات زیادی بودیم، خاطرنشان کرد: «نظام علمی کشور به معنای عام و جامع، در یک جهت کاسـتی‌هایی دارد که به نظرم می‌رسد با تعامل، هم‌افزایی، جدیت و کار بیشتر باید آن را دنبال کنیم. محور اصلـی این نگاهی که در آن ضعف وجود دارد و اگر بخواهد ترمیم شود، باید به آن توجه کرد، رویکرد کلان مبتنی بر تمدن نوین اسلامی است.» اعرافی بیان کرد: «اگر به مدیر اسلام برگردیم، از یک نقطه‌های معمولی، جهان اسلام با عرض عریض و گسترده وسیعی که داشت، هسـته‌های اولیه آن در دهه‌های اول پایه‌ریزی و سپس به یک تمدن بزرگ جهانی تبدیل شـد. غربی‌ها نیز طبعاً در ادوار قبل و بعد از رنسـانس این مسیر را طی کردند و ما معتقدیم که انقلاب اسلامی پدیده‌ای نو و جدید اسـت که با همت ملت ایران شکل گرفت.» او بیان کرد: «موتور اصلی که پیام را گرفت و موج را آفرید، متن ملت بود که تا الآن نیز پای این کار بزرگ ایسـتاده‌اند. به نظر می‌آید ما و شما و مجموعه نظام علمی ما یک کاستی داریم که باید جبران شود. در تقویت رویکرد تمدن نوین اسلامی که هم ریشه‌دار بوده و هم با تطور زمان، تحول پیدا می‌کند، ضعف داریم. یعنی در فرهنگ‌سازی آن، ابزارها، شیوه‌ها و روش‌ها‌ی آن ضعف داریم. حرکت‌های ما اگر در این مسیر قرار بگیرد، می‌تواند مؤثر باشد.» مدیر حوزه‌های علمیه سراسر کشور عنوان کرد: «ذیل این محور اصلی باید چند نکته بیان کنم. نکته اول رویکرد عمیق فلسـفی و معرفتی اسـت که باید در تاروپود علوم و دانش‌ها باشـد. ما دنبال یک رشته هوش مصنوعی هسـتیم و ۸ ماده ویژه درسی برای آن طراحی کردیم که دوستان در حال دنبال کردن آن‌اند. رویکرد کلان تمدنی جای خود است، اما وقتی بخواهد ریز شود، اولین نکته این است که نگاه فلسفی جامع در همه رشته‌های ما مورد نیاز است.» مدیر حوزه‌های علمیه کشور، با اشـاره به اهمیت این رویکرد در تربیت جامع نخبگانی، آن را به عنوان یکی از ارکان تحول در نظام علمی برشمرد و ادامه داد: «ترکیب این نگاه معنوی و تربیتی با سـایر علوم، می‌تواند به الگویی شبیه به تمدن قرن‌های یازدهم و دوازدهم اصفهان منجر شود که در آن، حوزه جامع و بی‌نظیری در فلسفه، فقه، معماری و شهرسازی وجود داشته اسـت.» اعرافی در ادامه گفت: «ورویکرد عمیق معرفتی و فلسفی مزاحم این‌ها نیست، بلکه نقشه و جایگاه را تغییر می‌دهد و می‌تواند به تحولات بیشتری در درون این‌ها کمک کرده و الگوهای جدیدی برای دنیا خلق کند و این چیزی اسـت که بدون حوزه و دانشـگاه امکان‌پذیر نیست؛ یعنی جامعه نخبگانی ما باید آن را دنبال کنند.» او در معرفی رویکرد دوم توضیح داد: «نکته دوم رویکرد معنوی، تربیتی، انسانی و الهی است؛ این رویکرد بر اساس رویکرد اول بوده و باید بیشـتر به آن بپردازیم. ما با ساماندهی سبک دانش‌اندوزی و دانشوری خود، تاروپود انسانی، تربیتی و اخلاقی باید داشته باشیم. این چیزی اسـت که نیاز به کار سنگین و اساسی دارد و همان چیزی است که در حوزه‌های ما وجود داشته است.» او با بیان اینکه رویکرد سوم، رویکرد انقلابی است، خاطرنشان کرد: «معنای انقلابی در حوزه هسته‌ای انجام دادند. نکته چهارم نیز رویکردبین‌المللی است؛ از ۱۵ سـال قبل که کارهای جامعه المصطفی پایه‌ریزی می‌شد، به وزرای علوم گفتم اینجا باید ۲ میلیون دانشـجوی غیرایرانی داشته باشد. ما در جامعه المصطفی حدود ۷۰ هزار فارغ‌التحصیل داریم! این افراد زبان فارسی آموخته‌اند و منطق اسلامی و ایرانی می‌دانند، اما یک کار حوزوی اسـت. دانشگاه‌ها باید میلیونی به این موضوع فکـر کنند و این نفوذ فکری و معنوی در دنیا به دنبال دارد.» اعرافی در پایان گفت: «حوزه‌های علمیه در تلاشند تا با حفظ سنن اصیل و توجه به تحولات روز، به سمت پاسخگویی به نیازهای مطرح‌شده حرکت کنند و با هم‌افزایی و همکاری با دانشگاه‌ها، به ویژه دانشگاه آزاد، گام‌های اساسی را بردارند.»

کارپژوهشی در دانشگاه آزاد بی‌هدف انجام نمی‌شود

جمشید صباغ‌زاده، قائم‌مقام رئیس دانشگاه آزاد در واحد علوم و تحقیقـات در هم‌اندیشی اجرای تفاهم‌نامه حوزه علمیه و دانشگاه آزاد گفت: «دانشگاه آزاد در چند سـال اخیـر، موضوع پایان‌نامه‌ها و موضوع پژوهش را مسـئله‌محور کرده است؛ یعنی پایان‌نامه و کار پژوهشی، دیگر بی‌هدف نیست. یکی از کارهایی که ما در واحد علوم تحقیقات انجام دادیم این بود که دانشـگاه برای مردم باشد و مشکلات جامعه را حل کرده و به توانمندی کسبی کمک کند. در همین راسـتا مرکـز فناوری‌های کوانتوم در واحد علوم‌وتحقیقات راه‌اندازی شد.»

او درباره راه‌اندازی مرکز کوانتومی در واحد علوم‌وتحقیقات توضیح داد: «کوانتوم مربوط به فیزیاس است، فیزیاس اتم را کوانتوم نامیده و مقیـاس ۱۰ و ۱۰۰ اتم را نانو می‌نامند. فناوری کوانتومی، با یک اتم یا تک فتوم کار می‌کنند؛ با وارد شدن به مقیاس تک اتم، قوانین طبیعت عجیب می‌شود و وارد دنیایی می‌شده که دنیا ما را نتوانستند مثل‌مثل موضوع فناوری کوانتوم که در چندسال اخیر به وجود آمده است. علم کوانتوم نزدیک به ۱۰۰ سال است در دنیا به اثبات رسیده اسـت. فناوری کوانتومی در ذیل مجموعه فناوری بوده و امروزه مورد توجه قرار گرفته است.»

او افزود: «اطلاعات کوانتوم، حـسگری کوانتومی، محاسبات یا کامپیوتر کوانتومی و زیست فناوری از تکنولوژی‌های مورد توجه در عصر جدیدند. خطرات آن چیست؟ کامپیوتر کوانتومی، با توجه به سرمایه‌گذاری‌های صورت‌گرفته روی کامپیوتر کوانتومی اگر به بلوغ کامل برسد، هیچ رمزی در کشور باقی نمی‌ماند؛ به دلیل استفاده از اتم در کامپیوتر کوانتومی، توان دسترسی به توانمندی بالا را پیدا می‌کنند و لذا سیستم بانکی در معرض خطر قرار می‌گیرد. سیستم امنیتی مورد حمله قرار گرفته و امکان طراحی سلول‌های بیولوژی پیشرفته توسط کامپیوتر کوانتومی نیز وجود دارد.»

صباغ‌زاده گفته‌های خود را درباره کامپیوتر کوانتومی تکمیل کرد: «کامپیوتر کوانتومی توان رمزشکنی داشته و رمزشکنی شامل آفند بوده و پدافند آن مخابرات کوانتومی است. مخابرات کوانتومی دنیا را یمـن می‌کند یعنی کامپیوتر کوانتومی، توان حمله به مخابرات کوانتومی را ندارد؛ چراکه مخابرات کوانتومی پدافند خوبی است.»

دانشگاه آزاد ۱۰ کتابخانه تخصصی علوم انسانی اسلامی راه‌اندازی می‌کند

محمدهادی همایون، معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد در این نشست گفت: «اعتقاد قلبی دارم هر زمانی که این همکاری را شـروع کردیم دیر و هر مقداری که تاکنون کار کرده‌ایم، حتماً کم است. اگر برای آینده برنامه‌ای داریم و شاخص‌گذاری کرده‌ایم بایسـد ۱۰ برابرش را پیگیری و خودمـان را برای تحقق آن در آینده نزدیک آماده کنیم.»

او با تأکید بر اینکه علوم انسانی را غیر از علوم اسلامی نمی‌بینیم، گفت: «حتی جایی که می‌خواهیم به کاربرد علوم انسـانی نزدیک شـویم باید علوم انسانی اسلامی را به کاربرد نزدیک کرده باشیم و وگرنه به همین بازی که در حوزه علوم انسانی داریم گرفتار خواهیم شد.» همایون در خصوص گزارش کار اجرای تفاهم‌نامه دانشگاه آزاد و مرکز حوزه علمیه اظهار کرد: «در دو سرفصل می‌توان گزارش کار دوسال اخیر را ارائه کرد: نخست گزارش کار عمومی است. دانشگاه آزاد صرف‌نظر از مفاد این تفاهم‌نامه باید مسیری را طی می‌کرد که بتواند برای انجام این همکاری و پیشرفت علمی آماده شود. این کار با نظارت رئیس دانشگاه و همکاری معاونت‌ها انجام شد و امروز دانشگاه آزاد یک نظام ابتکاری و کارآمد به اسم نظام دانشی دارد.»

معاون علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد افزود: «دانشگاه آزاد به‌عنوان یک دانشگاه علمی پیشرو می‌تواند در این همکاری‌ها موضوعات مختلفی ازجمله موضوع علوم انسانی اسلامی را مدنظر قرار دهد و رو به جلو حرکت کند. البته این محدوده به حوزه علوم انسانی نیست، دانشـگاه آزاد ظرفیتی دارد که در هیچ جای دیگری و جود ندارد و آن این اسـت که علوم انسانی کنار مابقی علوم، مثل علوم پزشکی امکان همکاری دارد، نه اینکه صرفاً امکان زیسـت داشته باشد، با اسـتفاده از ظرفیت همین ساختاری که شکل گرفته می‌توانیم وارد تعامل با حوزه شویم.»

همایون با اشاره به ظرفیت‌های دانشگاه آزاد ادامه داد: «برای گسترش تعاملات پیشنهاد می‌کنم معاونت‌های متناظر دو مجموعه جلسات مشابهی تشکیل دهند و در حوزه‌های مختلف عملیاتی کار تعریف کنند و انجام دهند.»

او در پایان خاطرنشـان کرد: «پایان‌نامه‌ها و سال‌ها در برنامه‌های علمی ساماندهی شده که می‌تواند ظرفیت بسیاری حوزی براساس نیازسنجی‌های شکل‌گرفته در اختیار این همکاری قرار دهد. سامانه سند دانشگاه هم می‌تواند در خدمت مجلات قرار گیرد. همچنین قرار اسـت ۱۰ کتابخانه تخصصی علوم انسانی اسلامی در کشور راه‌اندازی شوند. رئیس دانشگاه آزاد استان قم زمینه تأسیس اولین آن را فراهم کرده‌اند و در پردیس علوم انسانی اسلامی قم- که به‌زودی افتتاح خواهد شد- کتابخانه تخصصی را هم برپا خواهیم کرد.»

علوم انسانی موجود نمی‌تواند تمدن نوین اسلامی بسازد

سیدحسین میرمعزی، مدیر پژوهشـکده مطالعـات راهبردی حوزه علمیه نیز در این نشسـت گفت: «اگر جهت‌گیـری محتوایی در همکاری‌هـا و کارهـای مشترک وجود نداشته باشد، این همکاری‌ها به یک مقصد روشـن نمی‌رسد. در بیانیه گام دوم مقام‌معظم‌رهبری فرمودند از قرن بزرگ انقلاب اسلامی ایجاد تمدن نوین اسـلامی و آمادگی برای طلوع خورشید عظمای انقلاب‌گر حضرت مهدی موعد است.» او ادامه داد: «ترم‌افزار ما برای ساخت و ایجاد تمدن نوین اسلامی، علوم انسانی است. ما با علوم انسانی موجود نمی‌توانیم تمدن نوین اسـلامی را بسـازیم. بنابراین باید علوم انسـانی اسلامی تولید شود. سال ۱۳۸۹ مقام‌معظم‌رهبری در این نشست طی سخنانی گفت: «اگر وارد حوزه‌ها شـود و حوزه‌ها باید با این علوم انسانی آشنا شوند و مبنای تفکر این علوم انسـانی را پیدا کرده و بر اساس این مبانی وارد تولید علوم انسانی اسلامی شوند.» مدیر پژوهشکده مطالعات راهبردی حوزه علمیه با تأکید بر اینکه در عرصه علوم انسانی و علوم دیگر جهت‌گیری‌ها باید بر اساس اسلام تدوین شود، گفت: «علوم انسـانی که در دانشگاه‌ها تدریس می‌شـود، مبتنی بر جهان‌بینی سـرمایه‌داری غرب و غیرتوحیدی اسـت. باید هم‌عهد باشیم که در همکاری، خروجی ما تولید علوم انسانی- اسلامی باشد که حل مسائل کف زمین جامعه را انجام دهد.»

شکل‌گیری ارتباط عمیق پیش‌نیاز پاسخ به سؤالات بی‌پاسخ جامعه است

فرزاد جهان‌بیـن، معاون فرهنگـی و دانشـجویی دانشگاه آزاد، در این نشسـت با بیان اینکه کشور مسائل مختلفی پیـش رو دارد، گفت: «نقد وارد به حوزه، به دانشـگاه هم هسـت و تغییرات عمیقی باید در فضای حوزه و دانشگاه اتفاق بیفتد. با ۴۰۰ رشته و چند صد کرسی درس خارج، هنوز هم تعداد زیادی سوال بدون جواب بر زمین مانده داریم.»

او با اشـاره به رابطه فکر، مبانی و علم تصریح کرد: «رهبر انقلاب صراحتاً کار تولید فکر و مبانی را کار حوزه و تولید علم را کار دانشگاه دانسـتند. نکته‌ای که وجود دارد این است که فلسفه‌های مضاف و امتداد آن در بحث علوم نیاز به کار عمیق دارد و به نظرم به حضور دانشـگاهیان در حوزه و حوزویان در دانشگاه اتفاق نمی‌افتد. یعنی حول مسـائل مشترک باید لبخط‌های شکل بگیرد و بحث‌های پیچیده مطرح شود و در این رفت و آمد، بشود مبانی را امتداد داد و به تعبیر رهبری، آن را تا کوچه پس کوچه‌ها رساند. مشکل این است که مبانی در حد همان مبانی و قدری بالاتر رشد کرده، اما تا زندگی مردم فاصله دارد. ما صدهاسـال در حوزه تلاش، سینما و موسیقی دیرم که بدون حوزه مانده و لازم اسـت پاسخ به آن شکل گیری ارتباطات عمیق است.»

معاون فرهنگی دانشگاه آزاد در ادامه افزود: «رای مرحوم آیت‌الله آل‌هاشـم در تبریز و احترام و اکرام مردم در پی رفتار صبورانه یک طلبه در ماجرای اخیری که در یک فرودگاه اتفاق افتاد، نشان می‌دهد مردم ما روحانیت را قبول دارند. البته روحانیت هم باید به لسان قوم صحبت کند. اینکه با جوانان چگونه برخورد کنیم و در عین حفظ اصول بتوانیم با او تعامل کنیم، حائز اهمیت است.»

او با اشـاره به طرح جهت‌گیری فرهنگی الهی در تدریس دروس تخصصی به عنوان یک راه میانه خاطرنشـان کرد: «این موضوع ۷ موضـوع دارد که در ارائه یک درس تخصصی می‌تواند اتفاق بیفتد. صدها حلقه مباحثاتی با حضور اساتید هم شکل گرفته است. اما این طرح یک تیغ دو لبه اسـت؛ اگر نتوانیم خوب مدیریت کنیم، ممکن است فهم سـطحی جایگزین فهم عمیقی شود که قرار بوده با دین پیوند بخورد و اگر هم بترسیم از این ظرفیت غنی، دست‌مان خالی می‌شود. پیشنهاد ما به‌طور مشخص این است که بتوانیم از روحانیون فاضل با محوریت نهاد رهبری در این حلقه‌های مباحثاتی و در دوره‌هایی که برگزار می‌شود استفاده کنیم. در حال حاضر ۴۵۰ حلقه مباحثه در رشته‌های مختلفی نظیر شیعی، فیزیک و ریاضی تشکیل شده که محل گفت‌وگوی اساتید است.» جهان‌بین با اشاره به تشکیل هسته‌های فکری در فضای دانشگاه ادامه داد: «دانشگاه آزاد چند هسته فکری در حوزه‌هایی مثل موسیقی تشکیل داده است. سـند موسیقی اخیراً در شورای هنر تصویب شد که هنوز ایرادات مختلفی دارد. برحسـب نظر رئیس دانشگاه، ما هم به این مسائل در لجنه‌ای فکر می‌کنیم. این هسـته‌های فکری به‌ویژه در حوزه فرهنگ و هنر می‌تواند محل تعامل دیگری برای دو مجموعه باشد.»

استفاده از استادان حوزه در راهنمایی رساله‌های علوم انسانی

حسن خیری، رئیس دانشگاه آزاد اسـلامی واحد قم در نشسـت هم‌اندیشی عملیاتی تفاهم‌نامه حـوزه علمیه و دانشگاه آزاد بیان کرد: «طی بازدیـد از ۱۵ اسـتان، تفاهم‌نامه با رخوانی شده و بر اهتمام حوزه و دانشـگاه و تملکی‌سـازی تفاهم‌نامه و شناسایی ظرفیت‌های هر استان تأکید شده است. همچنین مقرر شده در هر اسـتان نماینده‌ای از هر دو طرف معرفی و کارگروه مشترک تشکیل شود که در سه چهار سال گذشته در بیشتر استان‌ها این کار صورت گرفته است. در این نشسـت‌ها مغتنم شمردن فرصت و اهتمام حوزه و دانشگاه به تفاهم‌نامه و مطالبه رؤسای دو نهاد مورد توجه قرار گرفته اسـت. علاوه بر این، جهت‌دهی به فعالیت‌های جاری دانشگاه و حوزه، جهت دهی به امور آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، مدیریتی متناسب با تفاهم‌نامه مانند کرسی‌های مشترک، تدوین سرفصل‌ها، انجمن‌های مشترک، استفاده اعضای هیئت‌علمی از فرصت‌های مطالعاتی در مراکز پژوهشـی به حوزه بپـوزه قم، جذب اعضای هیئت‌علمی پیوسته و وابسته، هسته‌های فناور در علوم انسانی و هنر و غیره نیز از دیگر موارد مورد اهمیت است.» او همچنین عنوان کرد: «از آنجایی که دانشـگاه علاوه بر آن که وظایف دو وزارتخانه علوم، تحقیقات و فناوری و آموزش پزشـکی را دارا اسـت، بخشـی از آموزش و پرورش را نیز بر عهده دارد، همکاری حوزه و دانشـگاه در بخش دانش‌آموزی فرصت مغتنمی اسـت که در تفاهم‌نامه به نظر کمرنگ است و در بازنگری‌ها با جدیت بیشتری باید به آن پرداخت.» خیری با اشاره به رویکرد جدید دانشگاه آزاد در راه‌اندازی دانشکده‌های موضوعی این عرصه را بسـتر بسیار مناسبی برای فعالیت مشترک حوزه و دانشگاه عنوان کرد و افزود: «نظر رئیس دانشگاه آزاد این بوده که زمینه گذران فرصت مطالعاتی اسـتادان در حوزه فراهم شود و با اخذ کد برای فضلای حوزوی واجد شـرایط، یکی از دو نفر راهنما یا مشـاور در رساله‌های علوم انسانی توسط فضلای حوزوی صورت پذیرد.» خیری ادامـه داد: «جریان‌هایی مانند تقریب مذاهب و محدودیت و حضور اجتماعی دانشگاه در اربعین و برپایی موکب و مراکز محرومیت‌زدایی فرصت تعامل را رقم زده است.»

رئیس دانشگاه آزاد استان قم در ادامه به طرح گفتمان علمی انقلاب اسـلامی اشاره کرد و افزود: «این طرح از روز نخسـت باب مـحور انجمن‌های علمی حوزه علمیه قم و استان قدس رضوی با محوریت معاون علمی وقت و دانشـگاه آزاد پایه‌گذاری شد. بلافاصله در تمام اسـتان‌ها نماینده دانشگاه مشخص شد و استادان متخصص برای ارائه مباحث علمی مورد درخواسـت به استان‌ها اعزام شدند و سپس این طرح مورد اسـتقبال وزارت علوم و تحقیقات برخی مراکز قرار گرفت.»

او اظهار کرد: «پردیس علوم انسـانی اسلامی در قم در دستور کار قرار دارد که می‌تواند در راسـتای این تفاهم‌نامه مورد ارزیابی قرار گیرد. همچنین همکاری با انجمن‌های علمی در دسـتور کار بوده و چند جلسـه با رئیس دانشگاه و معاون علوم انسانی و هنر به‌طور جداگانه برگزار شـده و نتیجه آن، همکاری برخی انجمن‌ها مانند فضای دیجیتال و مرکز کامپیوتری نور، انجمن مهدویت و غیره بوده است. علاوه براین، مطالعات بنیادین هوش مصنوعی در قالب گروه آموزشی ذیل پردیس علوم انسانی در قم ایجاد و جلسـاتی با حضور رئیس دانشـگاه آزاد و همکاران حوزه علمیه برگزار شده و کارگروه فعالی شکل گ